

ŞEKERSİZ ŞEKER HASTALIĞI (SU DİABETİ, MASUM DİABET, DİABETES İNSİPIDUS)

Dr. Şükrü YENİCE
Dahiliye (İç Hastalıkları) Uzmanı ve Hematoloji (Kan Hastalıkları) Uzmanı
Kurtuluş Mahallesi
Atatürk Bulvarı (Yeni Devlet Hastanesi Yolu Üzeri)
No: 61, Kat: 1 / NAZİLLİ
Tel: 0 256 312 94 19, 0 505 218 60 57
E-posta: syenice@superonline.com

Şekersiz şeker hastalığı su diabeti, masum diabet veya daha bilimsel adı ile diabetes insipidus olarak bilinir. Bu hastalığın aslında şeker hastalığı (diabet) ile ilgisi yoktur. Bildiğimiz şeker hastalığında olduğu gibi kan şekerinde yükselme söz konusu değildir. Şeker hastalığına benzeyen tarafı çok susama, çok su içme ve çok idrara çıkmadır. İçilen su ve yirmi dört saatte yapılan idrar için çok kelimesi bu sıkıntılı hastalıkta hafif kalmaktadır. O kadar aşırı idrara çıkma vardır ki bir günde çıkarılan idrar miktarı en az üç litredir hatta yirmi litreyi bile aşabilir. Çıkarılan idrarın miktarı ile orantılı olarak da normalden çok daha fazla su içilir. Bazı hastalar bu durumu “teneke dolusu su içmek” şeklinde tanımlarlar. İdrar çok suludur böylece normal idrarın yoğunluğundan çok daha düşük bir yoğunluğa sahip olur. Hasta sıklıkla idrarını tutamaz hale gelir hatta gece uykuda yatak ıslatmaları bile olabilir. Zaten sık idrara kalkmaktan hasta doğru düzgün uyuyamaz. Hasta çıkardığı idrarın karşılığında su içmezse suyunu kaybeden meyve-sebze gibi kurur, buruşur. Bu susuzluk hali bir hayli sağlık sorununa yol açar hatta hayatı tehdit eder hale bile dönüşebilir.

Su diabeti böbrek–beyin ekseninde vücut sıvı dengesinin bozulmasından kaynaklanır. Sıvı dengesi nasıl sağlanır? Su gıdalarla, vücutta besin maddelerinin yakılması ile ve en önemlisi içerek alınır, idrar-dışkı ve barsak salgıları, terleme, solunum yolu ile atılır. Böbrek dolaşımdaki sıvı fazlasını kandan çeker. Sağlık bakımından vücuda zararlı olan maddeleri bedenden uzaklaştırmak üzere böbrekte oluşan bir takım fizyolojik olaylar sonucu idrar meydana gelir. İdrar mesanede depolanır. Mesane dolunca idrar yapma hissi ortaya çıkar ve boşaltılır. Eğer her hangi bir sebepten sıvı alımı az ise veya vücuttan ishal-aşırı terleme-aşırı kusma vs. gibi nedenlerden dolayı çok sıvı kaybı olmuşsa sağlıklı insanın böbrekleri sıvıyı vücutta tutmak için az idrar üretirler. Gece uykuda vücut metabolizması azaldığı için de böbrekler az idrar yapar. Bu sayede insan sabaha kadar idrar yapmadan uykusunu rahat uyur. Böbrekleri az veya çok idrar yapması için yöneten merkez beyinde hipotalamus denen bölgedir. Hipotalamus vazopressin adında bir hormon üreterek böbreklere emirlerini bu hormon ile gönderir. Vazopressinin diğer adı antidiüretik hormondur. Antidiüretik hormon idrar yapmayı önleyen-idrarı tutturan hormon anlamına gelir. İdrar tutturan hormon beyinde hipotalamusta üretildikten sonra hipofiz bezinin arkasında depolanır ve ihtiyaç halinde böbreklere ulaşmak üzere dolaşımdaki kana verilir. Böbreklere ulaştığında idrar üretmek üzere dolaşımdan çekilen suyun bir kısmının geri emilerek tekrar kana verilmesini sağlar. Böylece idrar yoğunlaştırılmış olur. Vücudun suya ihtiyacı varsa idrar tutturan hormon sayesinde suyun geri emilim işlemi artırılır ve idrar azaltılır. Suyun vücuttan daha çok

atılması gerekiyorsa hormonun salgısı ve etkisi azaltılarak idrar yoğunluğu azaltılır böylece atılan idrar miktarı artırılır.

Trafik kazası-kavga-yüksekten düşme-beyin ameliyatı-beyin tümörü gibi nedenlerle beyin hasarı oluşması, bazen de genetik sebeplerden dolayı idrar tutturun hormon üretimi veya depolanması azalırsa idrar yoğunlaştırılmaz, suyun böbreklerden geri emilimi olmaz, aşırı idrar üretimi olur ve vücuttan fazla su atılır. İdrarla haddinden fazla su kaybı yüzünden de susuzluk hissi olur. Hasta kaybettiği suyu karşılamak üzere normalden çok daha fazla su içmek zorunda kalır.

Böbreklerin bir kan hastalığı olan orak hücreli anemi, polikistik böbrek hastalığı, böbrek yetmezliği gibi hastalıklardan veya psikiyatri ilacı olan lityum gibi ilaçlardan zarar görmesi., idrarı böbreklerden mesaneye taşıyan idrar borularının taş-tümör-iltihap vs ile tıkanması ya da genetik kusurlar yüzünden böbrekler idrar tuturan hormona cevap veremeyebilir. Bu gibi durumlarda da idrar yoğunlaştırılmaz ve şekerli şeker hastalığı ortaya çıkar.

Bazı hastalarda beyindeki susuzluk merkezi bozulur. Hasta ne kadar su içerse için beyin vücuda yeterli su girdiğini algılayamaz ve susuzluk hissi baskılanmadığı için hasta sürekli su içer. Fazla sıvı idrar tutturun antidiüretik hormon sentezini baskılar. Sonuç itibarı ile devamlı su içme söz konusudur. Hasta su zehirlenmesi yüzünden kaybedilebilir.

Gebelikte plasentadan (çocuğun eşi) salgılanan bazı kimyasallar annedeki idrar tutturun hormonu tahrip eder. Bu da şekerli şeker hastalığına yol açar.

Bazı psikolojik rahatsızlıklarda da şekerli şeker hastalığına benzer durumlar görülebilir.

Hastalığın tanısı ilgili uzman hekim tarafından konduktan sonra sebebe yönelik tedavi yapılır. Tedavi ve sonrasında hasta sürekli kontrol altında tutulur.

Değerli okuyucular hastaliksız-sorunsuz-sağlıklı ve mutlu bir ömür diliyorum